

Kommunal- og moderniseringsdepartementet
Postboks 8112 Dep
0032 OSLO

Saksbehandler, innvalgstelefon
Kristian Botten Pedersen,

Svar på høring - NOU 2020:15 Det handler om Norge - Bærekraft i hele landet

Statsforvalteren i Innlandet mener Demografiutvalget NOU 2020:15 sin rapport er et godt utgangspunkt for å lykkes med å utvikle norsk distriktspolitikk i årene fremover, og slutter seg opp om anbefalingene i rapporten (kap 10).

Inntektssystemet

Demografiutviklingen i Innlandet gir utfordringer i form av økte utgifter og behov for tilpasning av tjenester. Flere kommuner i Innlandet har nå over flere år hatt høyere utgiftsvekst enn inntektsvekst, og særlig innenfor helse- og omsorgssektoren har utgiftsveksten vært stor. Færre barn og unge og flere eldre innebærer behov for en vridning av ressursene i kommunene, fra tjenester rettet mot barn og unge til tjenester rettet mot eldre. For mange kommuner er dette utfordrende.

NOU 2020:15 peker på utfordringer som ikke fanges godt nok opp i inntektssystemet. Statsforvalteren støtter de forhold som er tatt opp her. Mange kommuner i Innlandet gir uttrykk for store utfordringer knyttet til finansiering av ressurskrevende tjenester. Utfordringen er særlig stor for mindre kommuner hvor noen få ekstra ressurskrevende brukere kan gi svært høye merutgifter per innbygger. Selv om kommunen i disse tilfellene mottar høye refusjonsbeløp er den gjenstående finansiering fortsatt svært stor for kommunene. Grensen som er satt på 67 år for å motta refusjon, blir også påpekt som svært utfordrende for disse kommunene.

I dialog med kommunene har det også framkommet at omfang og beredskap for tjenester til fritidsbeboere er utfordringer for mange av kommunene i Innlandet. Dette er sterkt synliggjort gjennom 2020 i håndteringen av covid-19. Statsforvalteren legger til grunn at disse forholdene blir behandlet i arbeidet for Inntektssystemutvalget.

Det må være rom for å drive samfunnsutvikling

For å møte de utfordringene som kommunene i sentralitetsgruppe 5 og 6 står overfor er det viktig at de har kapasitet og kompetanse til å drive med samfunnsutvikling.

Fylkeskommunen og statlige regionale myndigheter må prioritere og ha rom for å støtte opp under utvikling i kommunene og regionene. Det er behov for regional og statlige aktørers kompetanse, samt økonomiske virkemidler som for eksempel fylkeskommunenes utviklingsmidler og skjønnsmidler som statsforvalteren forvalter. Kompetansen er fortsatt tilgjengelig, mens midlene er vesentlig redusert de senere årene. Satsing på attraktive regionsentre i bo- og arbeidsmarkedsregioner og kommunesentre, er eksempel på viktige samfunnsutviklingstiltak der kommunene og regionale myndigheter har samarbeidet for å tilrettelegge på en god måte.

Statsforvalteren mener det er helt sentralt å fortsatt bygge oppunder å styrke region- og kommunesentrene for å tiltrekke seg nye og holde på innbyggere, og stiller spørsmål til om man burde gi et tydeligere signal om viktigheten av å «sentralisere for å desentralisere» hvor det er aktuelt.

Attraktive byer og tettsteder er viktig for næringsutvikling og konkurransekraft. Like viktig er trivsel, trygghet og tilgjengelighet til tilbud og tjenester. Helhetlig planlegging sikrer samarbeid og eierskap til lokal stedsutvikling. Det er også viktig å utvikle gode regionale løsninger på tvers av kommunegrenser. Samordnet areal- og transportplanlegging (ATP) og øvrig planverk som sikrer balansen mellom nasjonale hensyn og den enkelte regions utviklingsmuligheter, er viktige verktøy i så måte.

Senter for forskningsdrevet innovasjon i kommunesektoren

Et tettere samarbeid mellom offentlig sektor, næringsliv og universitets-/høgskolesektoren med tilknyttede forskningsmiljøer, vil være et viktig bidrag til å styrke FoU og innovasjonsevne.

Det er over tid bygget opp fagmiljø for innovasjon i offentlig sektor i Innlandet. Dette fagmiljøet vil kunne ha en sentral rolle i å bidra med kunnskap til den omstillingen som må skje for å møte behovet til en stadig eldre befolkning. Samtidig kan miljøet bidra med kunnskap som skal skape nye og innovative arbeidsplasser i kommunene som kan være med å trekke yngre krefter til regionen. I et samarbeid mellom næringsliv, offentlig sektor og forsknings- og utdanningsmiljøene vil det kunne utvikles tjenester og systemer som møter framtidens behov i kommune-Norge. Det bør være en ambisjon om å utvikle et senter for forskningsbasert innovasjon (SFI) for kommunesektoren, jf. forskningsrådets ordning.

Høgskolen i Innlandet med Kompetansesenter for offentlig innovasjon – KOI, Senter for omsorgsforskning tilknyttet NTNU Gjøvik og "Helseinn" er eksempler på sterke kompetansemiljøer, som samarbeider med offentlig sektor om å utvikle nye tjenester basert blant annet på ny teknologi eller nye samarbeidsformer. NTNUs avtaler med Gjøvik som universitetsby og Nord-Gudbrandsdal som universitetsregion er andre eksempler.

Innlandet har allerede ett universitet, og det er viktig for fylket at også Høgskolen i Innlandet får universitetsstatus.

Styrke mulighetene for fleksibel utdanning

Statsforvalteren vil understreke at det er helt sentralt at det utvikles fleksible utdanningstilbud som svarer på kompetansebehovet til de mindre sentrale kommunene og næringslivet som er lokalisert der. I den sammenheng vil vi peke på at også fleksible fagskoletilbud vil være viktig for et fylke som Innlandet. Med fleksibel utdanning mener vi nettbasert, desentralisert og samlingsbasert, evt. også en kombinasjon av disse.

Infrastruktur

Innlandet er stort, og befolkningen bor spredt. Dette skaper utfordringer når det gjelder infrastruktur. Kvaliteten på veinettet, den digitale infrastrukturen og kollektivtilbudet inn og ut av regionsenteret er avgjørende for samhandlinga mellom småbyen og området rundt.

Med god infrastruktur på plass ligger det til rette for at arbeidstakere kan ta med seg spennende arbeidsoppgaver og bosette seg i distriktene, eller å skape nye arbeidsplasser. Gode ordninger både for å støtte oppunder arbeidsplassetableringer og infrastrukturbygging er sentralt for å stimulere en slik utvikling.

Med hilsen

Anne Kathrine Fossum (e.f.)
kommunal- og samordningsdirektør

Kristian Botten Pedersen
seniorrådgiver

Dokumentet er elektronisk godkjent